„Kanadai Magyar Ujság"
egyesülve a
"KANADAI MAGYAR HIRLAPPAL"
Kanada és az Angol Birodalom legelterjedtebb, legszélesebb magyar hetilapja, amely mindenkor önzetlenül védi meg az ideiglenes szabadságra szakadt magyarság érdekeit és a kanadai polgárokat megillető jogokat lelkiismeretesen kiállja minden honfitársunk számára.
Előfizetési díj: Egy évre $3.00
Az Óhazába és külföldre egy évre $4.00
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
375 Hargrave St.
WINNIPEG, Man.

BRANTFORD
BRIDGEBURG
CALEDONIA
CHIPPAWA
CROWLAND
FORD CITY
FORT ERIE
FORT WILLIAM
GALT
GUELPH
HAMILTON
KITCHENER
MONTREAL
New WATERFORD
NIAGARA FALLS
OSHAWA
OTTAWA
PORT COLBORNE
PORT ROBINSON
QUEBEC
ST. CATHARINES
SPRING HILLS
SUDBURY
SYDNEY
TORONTO
WELLAND
WINDSOR

Kelet- és Nyugat Kanadai Magyar Ujság

CANADIAN HUNGARIAN NEWS

ALDINA
BEKEVAR
CANA
CALGARY
COALHURST
EDMONTON
ESTEVAN
HALMOK
KAPOSVAR
LETHBRIDGE
NORBURY
OTTHON
PLUNKETT
RAYMOND
REGINA
SASKATOON
SAXONHILL
SOMHALOM
SZT. LASZLO
SZEKELYFOLD
SUMAS
TABER
VANCOUVER
WAKAW
WEYBURN
WHITEWOOD
YORKTON

„Canadian Hungarian News"
Combined with the
"CANADIAN HUNGARIAN JOURNAL
An Independent Weekly Published in the Magyar Language, Circulating in all the Provinces of the Dominion of Canada and largest of al Hungarian Papers within the entire British Empire
Editorial Offices and Printing Plant
375 Hargrave St.,
WINNIPEG, Man.
Yearly Subscription $3.00
to Foreign Countries $4.00

VOL. VIII EVFOLYAM — 375 HARGRAVE ST. WINNIPEG, MANITOBA, 1931 ÁPRILIS 9 CSÜTÖRTÖK — No. 15 SZAM

FROM BUDAPEST TO THE HUNGARIAN PUSZTA

WITH THE HORSEMEN OF THE GREAT PLAINS — AT HUNGARY'S PEASANT CAPITAL — THE MAGIC OF THE VAST MAGYAR STEPPES

By CICELY C. SHARP

Reprinted from the "TRAVEL" Magazine of New York

(CONTINUED!)

"Ze Anglo-Saxon meesta'r?" inquired a voice at Murray's elbow, and Lajos immerged from the crowd of onlookers that, in Hungary, derives its daily excitements from meeting the trains.

"Good!" exclaimed my brother. "You speak English, I see."

The insignificant little form swelled proudly.

"I learn", began Lajos, and hesitated—his fluency was fast vanishing —"I learn—ah!—in ze night-school. Five mont'." He slapped himself triumphantly on the chest, and turned away briskly to collect our hand-luggage.

"It seems as if we have to fall back on French after al'," sighed Murray, regretfully, as we followed him to the barrier. "His stock of English is not very ready!" and indeed, the rest of our intercourse with Lajos was a quaint jumble in which French predominated as the medium of expression, but spiced with occasional, carefully pieced, English sentences which Lajos would spring on us after prolonged contemplation.

"We will eat ze dinnair in ze hotel restaurant, no?" he inquired about half an hour later when we joined him for a mug of beer at one of the pavement-tables in front of the hotel.

His manner betrayed undue anxiety, we thought, but we acquiesced since a dash of cold water had completely restored our jangled nerves, and we were now in the mood for diversion.

The transformation that had taken place in the square we overlooked increased our sense of expectancy. Gone was the dust and turbidity of half an hour ago. Silence had succeeded the shattering clatter of clumsy carts across the cobbles. Through the thick dusk cool breezes from the outlying acacia-woods stole down the by-ways, rustling the green gloom of the date-palms.

We were dining to the inevitable strains of a gypsy band—gypsies, the quality of whose music possessed a sweeping abandon that we had missed in the performances of the more stereotyped of the species we had heard in the capital. We listened with an interest that gratified both audience and performers to such an extent that, when the leader of the band presently swung them into the wild music of the Csárdás, the onlookers swept into the center of the floor in the national dance with an almost maniacal enthusiasm.

I happened to know and sang the words to the gypsy's accompaniment.

Nobody could have foreseen consequences.

Like one man the company surged forward around our table, jabbering and cheering. Students seized us by the hand; professors addressed us in a dozen strange languages; women smiled on us, and two red-tabbed officers, sweeping the indignant Lajos aside, presented us with their names with clicking heels, and begged the honor of standing us a bottle of Tokay.

So Debreczen took us to her hospitable heart.

•

Our way to the "Hortobágy" led at first through parched cornfields whose broad stretches were broken here and there by tiny villages or a single farmstead, had suddenly cast them off, and now before us sweeping mournfully, majestically to an infinite sky-line, we now beheld the Puszta.

Only the natural curve of the world limits the eye that gazes across this great plain. The broad grasslands flow to the horizon with never a break save for the drooping thatch-shelters erected by nomad-shepherds; and one may go for leagues and leagues without so much as happening on a solitary dwelling. Here, throughout the greater part of the year, horses, cattle, sheep and pigs roam at aimless liberty, watched over by a race of men whose fathers watched their flocks on the plateaux of Asia in the dawn of Humanity.

The stark nudity of the country, on the heart of populous Europe impressed us vividly, and reminded us that we "traveled in the print of olden wars" — for in the time of John Hunyadi the Great Plain flourished as cultivated land, plentifully sown with towns, chateaux, monasteries and farms, and crossed by broad highways down which streamed long trade-caravans from the East, laden with silks and spices for the Occident But the invading Turks changed all that three centuries ago. Their janissaries swept down on the Puszta with fire and sword, and the richest cultivating land in Europe returned to its old state of pasture-land, inhabited mainly by great wandering herds of beasts.

(TO BE CONTINUED!)

Feltámadt a koporsóban

Chile fővárosából, Santiagoból jelentik, hogy Biobio tartományban közvetlen koporsója leszögezése előtt egy asszony felnyitotta szemeit és halk, alig hallható hangon vizet kért. Az őt körülvevő rokonság és gyászoló tömeg eleinte alig akart hinni szemeinek, miután az asszony két nap két éjjel halott volt és az orvosok szivszélhüdést állapitottak meg a halál okául. A kis délamerikai ország legnevesebb orvostanárai vizsgálták meg az asszonyt "feltámadása" után és megállapitották, hogy szivmerevedés következtében volt csak lehetséges, hogy a tetszhalott megtévesztette az orvostudományt.

AGYONLÖTTE A SZOMSZÉDJÁT

British Columbia egy vadregényes vidékén, Cranbrookban szóváltás keletkezett két jóbarát között, akik véletlenül még szomszédok is voltak. Mindketten mint sulyosan sebesült rokkant katonák kapták kis birtokukat és hosszu évekig békés boldogságban éltek együtt egészen mult péntekig. Ekkor valami birtok-vita következtében összevesztek és Thompson dühében fegyvert sütött Price felé. A golyó talált és Price élettelenül terült el a földön. A gyilkos Thompsont, kinek nagy családja van, letartóztatták.

UJ SZAMITÁSI ELJÁRÁST FEDEZETT FEL EGY MAGYAR TANÁR

Csada Imre dr. a cinkotai tanitónőképző intézet tanára, egy ujabb, olyan kiszámitását adta az ellipszis kerületének, amely feleslegessé teszi az integrál számitást és e nagy horderejü kérdést a tisztán középiskolai matematikai ismeretekkel rendelkező egyén is könnyen kiszámithatja. Az egyszerünek látszó felfedezés tudományos körökben élénk feltünést keltett.

TERJESSZE HONFITÁRSAI KÖRÉBEN KANADA LEGNAGYOBB, LEGELTERJEDTEBB HETILAPJÁT A "KANADAI MAGYAR UJSÁGOT"

„Bocsássanak meg..." — irja a halálraitélt Kovács József

A "KANADAI MAGYAR UJSÁG" TÁVIRATILAG KÉRT KEGYELMET BESSBOROUGH FŐKORMÁNYZÓTÓL — EGÉSZ KANADA MAGYARSÁGA AZ ITÉLET MEGVÁLTOZTATÁSA MELLETT FOGLALT ÁLLÁST

Részletesen beszámolt lapunk Kovács József wellandi, illetőleg crowlandi honfitársunk meghurcoltatásáról, attól a pillanattól fogva, hogy az önmagáról megfeledkezett szerencsétlen ember 1930 szeptember 2.-án részeg fővel rálőtt McNicoll rendőrre, aki szétroncsolt koponyával terült el és sérülésébe belehalt. A wellandi törvényszék már másodizben itélte kötél általi halálra Kovács Józsefet és a jogerőssé vált itélet alapján május 15.-én kellene a kivégzésnek végbemennie.

Mint már jeleztük, a Ft. Héd ly Jeromos wellandi ferencrendi házfőnök kezdeményezésére megindult kegyelemkérési mozgalomhoz teljes szivvel-lélekkel csatlakozott a "Kanadai Magyar Ujság" s bár biztos eredményt még nem érhettünk ezen a téren, a magyarság több befolyásos kanadai barátjától sikerült komoly biztatást kapnunk aziránt, hogy legjobb összeköttetéseiket fogják mozgositani szerencsétlen sorsra kárhoztatott felebarátunk megmentése, illetőleg a kanadai magyarság jó nevének egy hatalmas megrázkódtatástól való megóvása érdekében.

A sajnálatos ügy legujabb fejleményeként megszólalt maga a halálraitélt Kovács József is és az érdekében sokat fáradozó Szabó Lajos ismert wellandi magyar üzletembert és a "Kanadai Magyar Ujság" tudósitóját kérte fel arra, hogy üzenetét tolmácsolja a kanadai magyarság előtt. A wellandi kerületi börtön siralomházában sinylődő magyarnak Szabó Lajos szivességéből szerkesztőségünkhöz beküldött eredeti levele szó ról-szóra a következőképen hangzik:

Folytatás a 4. oldalon.

VISSZAVONUL A SZOVJET A VILÁGPIACRÓL?

ÁLLITÓLAG AZ IDEI TERMÉSBŐL MÁR AZ ÉHEZŐ OROSZ MILLIÓKAT FOGJÁK ELLÁTNI, AHELYETT HOGY A KANADAI BUZAÁRAK LETÖRÉSÉRE DOLGOZNÁNAK — VILÁGPOOL ALAKUL A RÓMAI KONFERENCIA EREDMÉNYEKÉNT?

Szinte hihetetlenül hangzó jelentéseket hoz Rómából a szikratáviró. A gabonatermelő és fogyasztó nemzetek képviselői között ugyanis már több mint egy hete folyik a tanácskozás, mindeddig azonban kézzelfogható eredmény nélkül. Ennek a jelenségnek az egyik főoka, hogy az európai államok kezdetben a leghevesebben ellene szegültek a tengerentuli gabonanemüek behozatalának és már-már ugy látszott, hogy a kanadai, amerikai, argentinai, auszt ráliai, indiai és délafrikai kiküldötteknek üres kézzel kell hazamenniök.

A lapzártakor érkezett jelentések azonban arra vallanak hogy talán mégis sikerülni fog olyan egyezményt kötni a római konferencián, aminek ugy a termelők, valamint a fogyasztók hasznát láthatják. A tengerentuli termelők semmiképen sem hajlandók elfogadni a dunamelléki és balkáni gabonatermelő államok azon kikötését, hogy Európa kizárólag európai gabonát vásároljon és zárja le határait a tengerentuli terméstömegek előtt. Ugyanakkor élesen kikeltek Oroszország azon tervei ellen, melyek szerint a gabonatermelés kapitalista tőkével beszerzett modern gépekkel való emelésével nagyobb nyomorba akarja dönteni a világ földmüvestársadalmát — csak azért, hogy elégedetlenséget és zavart keltsen.

Folytatás a 4. oldalon.

769 magyar él Brantfordon

BALAZS JÁNOS, A "KANADAI MAGYAR UJSÁG" BRANTFORDI KÉPVISELŐJE NÉPSZÁMLÁLÁST TARTOTT ONTARIÓ EZEN FEJLŐDŐ GYÁRVÁROSÁBAN — HÁNY MAGYAR VAN KANADÁBAN: EZ A NAGY KÉRDÉS

Mint olvasóink nagyon jól tudják, lapunk nagyon is szivére vette az utóbbi évek folyamán a népszámlálás kérdését, illetőleg a kanadai magyarság számának lehetőleg pontos meghatározását. Különösen fontosnak tartjuk ezt már abból a szempontból is, hogy a junius 1-ére kitüzött népszámláláskor teljesen felkészülten várhassák honfitársaink a népszámlálási biztosokat, ugyhogy a közel százezer főre rugó kanadai magyarság ezután ne csupán egy-két ezerrel szerepeljen — szégyenszemre — a hivatalos kimutatásokban.

Akadnak ugyan, akik lekicsinylik ennek fontosságát, nyilvánvaló azonban, hogy bármilyen kéréssel forduljon a magyarság akár a hatóságok akár az egyes kanadai társadalmi szervezetekhez: azok első dolga felütni a hivatalos kimutatásokat. Ha ugy találnák, hogy Kanadában van legalább 60—70 ezer magyar, abban az esetben sokkal könnyebb volna jelentős könnyitéseket vagy engedményeket kivivni. Mindaddig azonban, mig csupán 13,181 magyarról tudnak az ottawai statisztikai hivatal adatai, noha ennél több van nem egy tartományban — kár minden fáradozásért.

A mult ősszel, pontosan október 9.-iki számunkban részletesen kimutattuk ennek a helyzetnek a tarthatatlanságát s ezenkivül már régebben elhatároztuk, hogy a népszámlálást megelőző néhány héttel felvilágositó röpiratokat bocsátunk ki óriási példányszámban, hogy mindenegyes kanadai magyar kielégitő és megfelelő választ adhasson a számlálóbiztosnak és ezáltal igyekezzünk magunkat kivonni az alól a fenyegető veszedelem alól, mely a megszállott magyar területek jelenlegi urainak fajtájához szeretné sorolni mindenáron a magyart.

Dicséretes és az egész kanadai magyarság háláját kiérdemlő nemes tettel járult törekvéseink előmozditásához Balázs János, lapunk Brantford, ontariói képviselője, amikor fáradságot nem ismerve végigjárta a 35,000 lakosu gyárváros minden egyes magyar otthonát és jóelőre elkészitette Brantford magyar népszámlálási jegyzékét. Eszerint magában a városban és annak 15 mérföldes körzetében 769 magyar él, még pedig 445 férfi és 345 nő. A családok száma 160. Az angol alattvalók illetőleg kanadai polgárpapirt szerzett magyarok száma 75. A brantfordi magyarság legnagyobb része gyári, illetőleg naszámos-munkás, a farmerek száma 42, az üzletembereké 4, ezek közül 3 mészáros és 1 biztositási megbizott.

Balázs fenti uttörő tevékenységének felbecsülhetetlen értéke van a brantfordi magyarság szempontjából. Ugyanis ameny nyiben a választási biztosok csupán néhány százban állapitanák meg az ottani magyarság számát, ugy könnyen lehet lépéseket tenni aziránt, hogy a sérelmeket orvosolják. Ha pedig mindenegyes nagy magyar gócponton sikerül a magyarság számát a fenti pontossággal megállapitani, ugy sokkal rövidebb időn belül fogunk elérni ahhoz az időponthoz, amikor magyar származásu tisztviselők is bejuthatnak azokba a hivatalokba, ahol munkát, védelmet, sőt igazságot kaphatnak véreink.

És hogy maga a kanadai közvélemény sem zárkózik el a magyarság adatainak pontos közlése illetőleg fajunk térfoglalása elől, azt bizonyitja már az a tény is, hogy a fenti adatokat a 12,500 példányban Brantfordon megjelenő "Expositor" is elfogadta közlésre. Rajtunk, kanadai magyarokon multik tehát, hogy meg tudjuk-e becsülni elsősorban sajátmagunkat és nemcsak megvalljuk, de minden más honfitársunkkal megvallatjuk magyarságunkat a népszámláláskor. A "Kanadai Magyar Ujság" szerkesztősége gyönyörü ajándékokkal fog kedveskedni azoknak, akik a nagyobb magyar központok magyar lakosságának adatait a fentiekhez hasonlóan összegyüjtve a névsorral együtt cimünkre beküldik.

VISSZANYERTE LÁTÁSÁT EGY VAK

Az Egyesült Államok Philadelphia városában szenzációs operációval sikerült teljesen kigyógyitani az orvosoknak egy vak fiut, aki 22 éves kora ellenére még nem látta a napvilágot. A szerencsétlen fiu szempilla nélkül született és ha az orvosok nem végzik el rajta az operációt, ugy egész életére vak maradt volna.

A németajku magyarok Kanadában is jó hazafiak maradnak

Megirtuk, hogy a torontói lovasmérkőzések után a győztes magyar huszártiszteket egy déli vidéki "sváb" hazánkfia meglepő figyelemben részesitette, amikor ajándéktárgyakkal kedveskedett nekik, lovaikat pedig babérkoszoruval övezte. Gaudier Jánosnak a magyar huszárok nagyszerü szereplése iránti megnyilatkozását ugy látszik méltányolja Kanada mindenegyes németajku magyarja, legalábbis erre vall Kneller János jelenleg Prince Albert-i, azelőtti Bonyhád, Tolna megyei honfitársunk levele, melynek Gaudierhez való közvetitésére lapunkat kérte fel.

Prince Albert és Toronto között közel 1,800 mérföld a távolság, azonban ez nem akadályozza meg a derék magyarérzésü svábokat abban, hogy nagyrabecsülésüket ki ne fejezzék azon fajtestvéreinknek, aki helyettük is bizonyságot tett a magyar nemzeti eszmék melletti kitartásáról. Szóról-szóra ezeket irja Kneller barátunk:

"Durch der "Kanadische Ungarische Zeitung" habe ich Ihren werten Namen und Heldentat erfahren. Ich beglückwünsche Sie zu Ihrer Tapferkeit die Sie auch für uns ungarländer Schwaben in Canada geleistet haben..."

Azzal a jóleső érzéssel továbbitottuk a fenti sorokat tartalmazó levelet rendeltetési helyére, hogy valóban kivétel nélkül kifejezi a Kanadába szakadt németajku magyarok érzelmeit az Óhaza és a magyarság iránt. Ugyancsak jogos büszkességgel mutathatunk rá arra a körülményre, hogy a magyar történelem folyamán mindenkor becsülettel szereplő "sváb" honfitársaink a "Kanadai Magyar Ujság" hasábjain találkoznak ismét egymással és az őket szétválasztó óriási kanadai távolságok ellenére is megmaradnak igaz magyaroknak.

LEGUJABB HIREK

"A MAGYAR NÉP NEM ENGEDHETI, HOGY KERESZTREFESZITSÉK" — irja a "Newyork American", a "Detroit News" és a "Chicago Herald and Examiner", melyek együttes példányszáma meghaladja az ötmilliót. Viereck ujságiró tollából egy teljes oldalon közlik az amerikai lapok Bethlen miniszterelnök legujabb nyilatkozatát, mely nyiltan szemébe vágja az egyoldalu békeszerződést kierőszakoló nagyhatalmaknak a Magyarországgal szemben elkövetett igazságtalanságokat és ezáltal a német-osztrák vámunióról amugy is izgatott antant-lelkiismeretet válaszut elé állitotta.

LORD BESSBOROUGH, KANADA UJ FŐKORMÁNYZÓJA viharos tengeri ut után mult szombaton reggel érkezett meg családjával együtt a "Duchess of Bedford" fedélzetén Halifax fellobogózott kikötőjébe. A főkormányzó megérkezését 19 ágyulövés jelezte, majd pedig Bennett miniszterelnökkel az élén a birodalmi kormány mondott istenhozottat. Délután a Canadian National különvonatán Ottawába indult Bessborough és a birodalmi kormány, ahol a tartományi miniszterelnökök már tanácskozásra gyültek össze.

DANDURAND MAGYARBARÁT SZENÁTORT kérte fel Herbert Hoover, az Egyesült Államok elnöke arra, hogy a U.S.A. és Brazilia közötti vitás kérdésekben a döntőbiró szerepét elvállalja. A repülőgépen azonnal Washingtonba utazó ősz francia-kanadai államférfiut eszerint még a hatalmas Amerika is megbecsüli azok után a szókimondó beszédei után, melyeket mint a Népszövetség kanadai képviselője tartott az elnyomott magyar kisebbségek érdekében.

FELOSZLOTT A QUEBECI KÉPVISELŐHÁZ 17-ik ülésszaka, mely december elejétől Nagyszombatig tartott. Bár hivatalosan nem jelentették be, mindenki bizonyosra veszi, hogy nyárra kiirják a tartományi választásokat. Ekkor fog eldőlni, hogy harmadizben is többséget kapnak-e a Taschereau miniszterelnök vezetése alatt álló liberálisok vagy pedig a konzervativok alakitanak kormányt Houde montreali polgármester vezetésével.

TÖBB MINT KÉTEZER EMBERÉLETET KÖVETELT a középamerikai Nicaragua egy egész tartományát elpusztitó földrengés. A legtöbb szenvedést Corinto és Managua városok környékének lakói szenvedték. Az Egyesült Államok haditengerészete azonnal mentőexpediciót inditott a veszélyeztetett területekre, melyek lakosságát az állandó tüzveszély és fosztogatók serege tartott izgalomban. — Ugyanakkor a Kucsinőrabu nevü japáni szigeten is működésbe jött a Hathdo tüzhányó és heves földrengésekkel együtt a tengerpartra kényszeritette a forró lávától menekülő bennszülötteket.

LEMONDOTT MIRONESCU OLÁH KORMÁNYA, mint azt az április 6-iki kábeltáviratok hirül adják. A Minonescu kormány kezdettől fogva nehézségekkel küzdött és miután nem tudott külföldi kölcsönt szerezni, kénytelen volt több ezer államhivatalnok elbocsátásával helyrebillenteni az államháztartás mérlegét. Carol Titulescu londoni rumán nagykövetet táviratilag hazarendelte és a jelek szerint őt fogja megbizni kormányalakitással.

KISIKLOTT A TEHERVONAT New Brunswick tartomány Newcastle állomása közelében alig fél órával azután, hogy Bessborough főkormányzó különvonata Ottawa felé elhaladt. A Canadian National vasuttársaság jelentése szerint a könnyen végzetessé válható szerencsétlenséget az okozta, hogy kiengedett a fagy és ennek folytán meglazult a pálya alépitménye.— Ugyanakkor lezuhant egy repülőgép Ontario Sudbury városa mellett s mig a pilóta meghalt, a gépet vezető tanuló törött tagokkal megmenekült a haláltól

NYUGATKANADA LEGNAGYOBB TITKOS SZESZFŐZDÉJET lepleztek le husvétkor a fináncok Winnipeg Weston nevü külvárosában. A még párolgó részüstben ezer gallon pálinka forrt, egy másik tartányban pedig 3,800 gallon erjedő cefrét találtak. A titkos szeszgyárt oly mesteri módon rejtették el egy nagy épület pincéjében, hogy még a legjobb szimatu detektiv sem vehette észre a gombnyomásra működő szekrények és polcok mögött elhelyezett bejáratokat.

PÁRTONKIVÜLI NEMZETI KORMÁNY LESZ ANGLIÁBAN a Montrealba érkezett Balfour acélgyáros szerint. A legnagyobb angliai nehézipari telepek felett rendelkező Balfour Montrealtól Winnipegig bejárta a legfontosabb kanadai gyárvárosokat, azzal a célzattal, hogy angol tőkével acélfeldolgozó telepeket alapitson. Véleménye szerint Angliában még a munkáskormány sem tud maradandó eredményeket elérni a folytonos politikai civódás miatt és csakis a pártok összefogása vezethet eredményre.

BORZALMAS HÓVIHAR PUSZTIT az Egyesült Államok központi vidékein, miután Kanada legnagyobb részében tavaszra fordult a mult héten téliessé vált időjárás. Az itéletidő foga különösen a Rocky Mountains lejtőin okozott sok kárt és állitólag vasárnap folyamán tizenöten vesztették életüket a megbolondult időjárás következtében.